

# MARECOLLEGE

## **TWEEDE FASE PROFIELKEUZEBOEK**

**HAVO EN VWO**

## **Inhoud**

	Pagina
<b>1. Inleiding</b>	3.
<b>2. De Tweede Fase</b>	4.
<b>3. Havo-profiel</b>	5.
<b>4. Vwo-profiel</b>	6.
<b>5. De vakken</b>	7.
<b>6. Nawoord</b>	15.

## 1. Inleiding

Op dit moment sta je op het punt een keuze te maken tussen de vier profielen. Het betekent in ieder geval dat je gaat kiezen waarin je eindexamen gaat doen. Dat is spannend en moeilijk tegelijk. Je moet na gaan denken over je toekomst, iets wat misschien nog heel ver weg van je staat. Wat helpt bij het kiezen van een profiel is, jezelf af te vragen waar je goed in bent en wat je leuk vindt. Maar natuurlijk ook waar je écht niet goed in bent. Droom eens van je leven ná school en ná je studie. Waar woon je? Waar werk je? Wat voor studie heb je gevolgd om dat werk te doen? Door deze vragen voor jezelf te beantwoorden maakt het kiezen tussen de profielen misschien wat eenvoudiger. Vergeet niet om hulp te vragen bij bijvoorbeeld je ouders, je mentor, de decaan of leerlingen uit hogere klassen.

Je keuze zal in twee stappen gaan:

Ten eerste kies jij een profiel en bij sommige profielen heb je nog de keuze tussen verschillende vakken. De Vwo-ers kiezen in ieder geval of ze naast Engels nog Frans en/of Duits gaan doen.

Naar aanleiding van de voorlopige profielkeuze, wordt aan de vakdocenten advies gevraagd over de keuze voor hun vak. Mocht dit advies bij meerdere vakken negatief zijn, dan wordt er gekeken of een ander profiel wel haalbaar is. De uitkomst van deze vergadering wordt met je mentor besproken. Je ouders ontvangen in alle gevallen een brief over het advies van de vakdocenten met betrekking tot de voorlopige profielkeuze.

Ten tweede maak je op basis van de adviezen van de docenten aan het einde van het jaar je definitieve keuze. Tijdens de plaatsingsvergadering aan het einde van het schooljaar wordt uiteindelijk een definitief besluit genomen in welk profiel je geplaatst wordt. De uitkomst bespreekt de mentor met je en je ouders ontvangen wederom een brief.

In dit profielkeuzeboek geven wij je informatie over de inrichting van de Tweede Fase op het Marecollege, de profielkeuzeformulieren en een kort overzicht van de inhoud en eisen per vak.

## 2. De Tweede Fase

Tot 1999 kozen de leerlingen in de bovenbouw Havo 6 vakken, waarin zij examen gingen doen. Er waren vele mogelijkheden. Als het goed was, hielden leerlingen vaak al bij hun pakketkeuze rekening met de eisen die vervolgopleidingen stelden. Toch kwam het ook voor dat leerlingen een combinatie van vakken kozen, waarbij het lastig was een vervolgopleiding te vinden. Dit heeft de overheid met de invoering van vier profielen proberen te ondervangen. De leerlingen kunnen vanaf de invoering van de Tweede Fase niet meer vrij kiezen. Iedere leerling moet examen doen in een bepaald profiel. In een profiel zitten vakken die naar inhoud en aanpak bepaalde raakvlakken met elkaar hebben. De profielen moeten ervoor zorgen dat er altijd een goede aansluiting op een vervolgopleiding is. Het bovenbouw-programma Havo bestaat uit de volgende onderdelen:

A. Het Gemeenschappelijk Deel (plus verplicht vrije deel)

De vakken in dit deel zijn voor alle leerlingen verplicht. Het verplicht vrije deel bestaat uit vakken, die niet tot het gemeenschappelijk deel behoren, maar die de school voor alle leerlingen verplicht stelt.

B. Profieldeel

Leerlingen kiezen naast het Gemeenschappelijk Deel één van de volgende profielen: Cultuur en Maatschappij (CM), Economie en Maatschappij (EM), Natuur en Gezondheid (NG), Natuur en Techniek (NT). Ieder profiel heeft een aantal verplichte profielvakken, daarnaast zijn er profiel-keuzevakken.

### Doorstroming

Bij goede resultaten is doorstroming van 5 Havo naar 5 Vwo heel goed mogelijk. Het Vwo kent dezelfde vier profielen als de Havo. Een groot verschil is dat wiskunde in alle profielen verplicht is, je hebt naast Engels nog een moderne vreemde taal (Frans of Duits) én je doet examen in een extra vak.

Het is natuurlijk belangrijk om bij de keuze van de vakken al rekening te houden met de eisen die op het Vwo gesteld worden. Voor advies en informatie hierover kun je bij de decaan terecht.

### 3. Havo-profiel:

<b>Gemeenschap- pelijk deel</b>	Nederlands, Engels, <i>Maatschappijleer</i> , <i>Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV)</i> , <i>Lichamelijke Opvoeding LO</i>			
	Profiel C&M	Profiel E&M	Profiel N&G	Profiel N&T
<b>Profieldeel verplicht</b>	Geschiedenis		Wiskunde A	Wiskunde A
	Economie		Biologie	Wiskunde B
	Frans	Duits	Geschiedenis	Scheikunde
	<b>of</b>			
<b>Profieldeel keuze</b>	Kunst theorie + praktijk (Beeldende vorming of Dans of Muziek)		Aardrijkskunde	Aardrijkskunde
	Ak		Frans	Biologie
	Economie	Duits	Natuurkunde	
	<b>of</b>		<b>of</b>	
<b>Examenvak vrij deel</b>	Wiskunde A		Kunst theorie + praktijk	Kunst theorie + praktijk
	(Beeldende vorming of Dans of Muziek)		(Beeldende vorming of Dans of Muziek)	(Beeldende vorming of Dans of Muziek)
	BSM	Aardrijks- kunde		
	<b>of</b>	<b>of</b>		
	Eco			
	<b>en/of</b>			
De school vult de rest van het vrije deel in. De inhoud is gedeeltelijk afhankelijk van het gekozen profiel en kan zo per leerling enigszins verschillen. Voor iedere leerling verplichte onderdelen zijn o.a. toneel, zang en klassenuur. Individuele onderdelen zijn bv. de periode geschiedenis voor een N&G- of N&T-leerling en de periode scheikunde voor een C&M-er. Deze onderdelen zijn voor het gevolgde profiel niet "examenrelevant", maar moeten wel met voldoende inzet naar behoren gevolgd worden.				
Rekentoets	De rekentoets is momenteel weer onderdeel van het examenprogramma, maar alleen voor leerlingen zonder wiskunde. Het cijfer heeft geen invloed op de slaag-zakregeling.			
Profielwerkstuk	Het profielwerkstuk is verbonden met CKV en Maatschappijleer. Het wordt begeleid en beoordeeld door de leraar van dat vak. In het voor-examenjaar voorbereid en in het examenjaar gepresenteerd.			

## 4. Vwo-profiel:

<b>Gemeenschappelijk deel</b>	Nederlands, Engels, Frans of Duits, <i>Maatschappijleer</i> , <i>Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV, wordt in klas 11 en 12 gegeven)</i> <i>Algemene NatuurWetenschappen onder voorbehoud (ANW, wordt in klas 11 en 12 gegeven)</i> <i>Lichamelijke Opvoeding</i>			
<b>Profielen</b>	<b>C&amp;M</b>	<b>E&amp;M</b>	<b>N&amp;G</b>	<b>N&amp;T</b>
<b>Verplichte vakken</b>	Wisk C (of A)  Geschiedenis	Wisk A  Economie  Geschiedenis	Wisk A  Scheikunde  Biologie	Wisk B  Scheikunde  Natuurkunde
<b>Keuzevakken</b>	Kunst theorie + praktijk (Beeldende vorming of Dans of Muziek)  Ak Eco <b>of</b>	Aardrijkskunde <b>of</b> Frans <b>of</b> Duits	Aardrijkskunde  <b>of</b>  Natuurkunde	Biologie
<b>Examenvak vrij deel</b>  <b>of</b>	Frans Duits <b>of</b> Economie Ak <b>of</b>	Kunst Theorie + praktijk  (praktijkdeel Beeldende Vorming of Dans of Muziek)	Kunst Theorie + praktijk  (praktijkdeel Beeldende Vorming of Dans of Muziek)	Kunst Theorie + praktijk  (praktijkdeel Beeldende Vorming of Dans of Muziek)
De school vult de rest van het vrije deel in. De inhoud is gedeeltelijk afhankelijk van het gekozen profiel en kan zo per leerling enigszins verschillen.				
Voor iedere leerling verplichte onderdelen zijn o.a. toneel, zang en klassenuur. Individuele onderdelen zijn bv. de periode geschiedenis voor een N&G- of N&T-leerling en de periode scheikunde voor een C&M-er. Deze onderdelen zijn voor het gevolgde profiel niet "examen-relevant", maar moeten wel met voldoende inzet naar behoren gevolgd worden.				
Rekentoets	De rekentoets is momenteel geen onderdeel meer van het examenprogramma, maar dat zou nog kunnen wijzigen.			
Profielwerkstuk	Het profielwerkstuk is verbonden met CKV en Maatschappijleer. Het wordt begeleid en beoordeeld door de leraar van dat vak. Het profielwerkstuk wordt in het voor-examenjaar voorbereid en in het examenjaar gepresenteerd.			

## 5. De vakken

### Nederlands

Je hebt al jaren Nederlands, zelfs op de basisschool had je het al. Je hoeft voor Nederlands dus bijna geen nieuwe woorden meer te leren en ook de grammatica ken je al lang. Wat doe je dan wel precies bij Nederlands, zul je je misschien afvragen. Bij Nederlands kijk je naar de taal op een hoger niveau. Wat is de betekenis achter een tekst, welke stijlfiguren zijn er, hoe herken je die en waarom verandert de taal. Ook oefen je met het schrijven van teksten en het geven van presentaties. Een goede beheersing van de Nederlandse taal is belangrijk voor het vervolgonderwijs.

### Engels

De Engelse taal is gewoon niet meer uit ons dagelijks leven weg te denken. Denk maar aan de Engelse films en televisieseries die dagelijks worden uitgezonden, de vele boeken en tijdschriften die in het Engels worden geschreven. En verreweg de meeste (pop)liedjes zijn tegenwoordig in het Engels. Bovendien zijn veel Engelse woorden onderdeel geworden van onze eigen Nederlandse taal. Engels is een wereldtaal en geldt in veel internationale bedrijven als voertaal. Kennis van het Engels is dus onmisbaar voor je verdere loopbaan, in welke branche je ook terecht komt. Veel mensen vinden het ook een mooie en interessante taal. Wist je dat het Engels de grootste woordenschat heeft met ruim een miljoen woorden?

### Wiskunde

#### Havo

Op de Havo is wiskunde verplicht in de profielen EM, NG (beide wiskunde A) en NT (wiskunde B). In het CM-profiel is wiskunde als extra vak aanbevolen. Als je wiskunde hebt, behoort dit bij de kernvakken en weegt dit zwaar mee in de overgang en slaag-zakregeling. Iedereen krijgt een paar wiskundeperiodes in klas 10 en 11.

Bij **wiskunde A** gaat het om onderwerpen die je later misschien weer nodig hebt bij een vervolgopleiding. Bij studies zoals in de sector economie en natuur en milieu is wiskunde onmisbaar. In wiskunde A zit daarom een praktische opdracht over statistiek met Excel. Ook moet je met functies en grafieken kunnen werken. Je moet op een wiskundige manier het verband tussen bijvoorbeeld vraag en aanbod kunnen zien. Ook bij sommige gezondheidsopleidingen komt enige wiskundekennis goed van pas. Het onderdeel meetkunde zit niet in wiskunde A.

Bij **wiskunde B** komen onderwerpen aan bod die je later hard nodig zult hebben als je de exacte kant op gaat, bijvoorbeeld in de sector techniek of natuur en milieu. Er wordt veel aandacht besteed aan functies, veranderingen, meetkunde en algebra. Je leert hoe je van allerlei figuren en voorwerpen de oppervlakte en inhoud kunt uitrekenen. Hoe exacter en technischer je vervolgopleiding, des te meer je wiskunde B nodig zult hebben. Het zijn meestal opleidingen waarvoor ook natuurkunde belangrijk of verplicht is. In wiskunde B zit geen statistiek. Wiskunde B is meer werk dan wiskunde A en om een advies voor wiskunde B te krijgen, moet je in klas 9 een duidelijke voldoende laten zien en een gezonde werkhouding hebben.

Als je meer tijd in wiskunde kunt en wilt steken, kun je naast wiskunde B in overleg met je wiskundeleraar zelfstandig hoofdstukken uit **wiskunde D** doen. Dat wordt dan als extra activiteit vermeld in het portfolio dat je bij je diploma krijgt. Wiskunde D verdiept zich op een meer theoretische manier in het vak. Je volgt kansrekening en statistiek en ruimtemeetkunde. Wiskunde D is handig als je een studie in de wiskunde of techniek wilt volgen.

### Vwo

Op het Vwo is wiskunde verplicht in alle profielen. Wiskunde is een kernvak en weegt daarom zwaar mee in de overgang en slaag-zakregeling. In klassen 10 en 11 worden er nog enkele wiskundeperiodes gegeven, die mogelijk meetellen in het examencijfer.

Bij **wiskunde A** leer je om verbanden te zien en te begrijpen. Het gaat hier dan om het goed kunnen lezen en interpreteren van grafieken en tabellen en daar dan eenvoudige formules bij herkennen. Maar je moet ook kunnen rekenen met formules. Je gaat antwoord geven op vragen als: *Hoe steil loopt een groeicurve*. Dit zijn vaardigheden die je nodig hebt bij vervolgopleidingen in de sectoren gezondheid, milieu en economie. Een ander belangrijk onderdeel van het vak is statistiek. Eerst verdiep je je in de kans-rekening: "Hoe groot is de kans dat je een tennispartij wint, als je niet eerder van deze tegenstander hebt gewonnen?". Daarna wordt de brug naar statistiek geslagen: hoe trek je uit een grote hoeveelheid data een relevante en verantwoorde conclusie. Als je interesse hebt in een opleiding waar je regelmatig onderzoek moet doen, dan sluit wiskunde A goed aan. In klas 11 doe je een grote praktische opdracht met onderzoek, statistiek en Excel.

**Wiskunde C** is in principe alleen bestemd voor leerlingen met het profiel CM. Deze wiskunde bevat onderwerpen die ook binnen wiskunde A worden behandeld (inclusief statistiek), maar dan met iets minder verdieping en tijdsbesteding. Daarnaast heb je het onderwerp *Logisch redeneren* behandeld. Dat biedt ondersteuning, bijvoorbeeld als je een opleiding binnen het vakgebied Rechten gaat volgen, of als je (wetenschappelijke) artikelen schrijft. Maar ook het onderwerp *Vorm en ruimte* heeft een prominente plek. Hiermee krijg je zicht op hoe bijvoorbeeld in de kunst en architectuur de wiskunde een rol speelt.

Het is verstandig het profiel NT en daarin **Wiskunde B** te kiezen als je een technische of bètastudie wilt gaan doen. In die studies is een serieuze wiskundige basis van groot belang. In dit vak ga je flink aan het werk met functies en formules en leer je allerlei technieken om deze te manipuleren. Je leert optimaliseren, integreren en doet een hoop kennis op over deze functies, die natuurkundige verschijnselen beschrijven. Meetkunde met coördinaten en met vectoren is een belangrijk onderdeel van het vak. Veel theorie en opgaven zullen abstract zijn. Je kunt zomaar een halfuur zitten puzzelen op een opgave van drie regels. In wiskunde B zit geen statistiek. Wiskunde B is (veel) meer werk dan wiskunde A of C, en om een advies voor wiskunde B te krijgen, moet je in klas 9 een duidelijke voldoende laten zien en een gezonde werkhouding hebben.

Als je meer tijd in wiskunde kunt en wilt steken, kun je naast wiskunde B in overleg met je wiskundeleraar zelfstandig hoofdstukken uit **wiskunde D** doen. Dat wordt dan als extra activiteit vermeld in het portfolio dat je bij je diploma krijgt. Wiskunde D verdiept zich op een meer theoretische manier in het vak. Er worden verschillende onderwerpen behandeld, die



doorkijkjes geven naar een vervolgopleiding in een wiskundige richting. Electrotechniek, Econometrie, maar ook Theoretische natuurkunde en de studie Wiskunde zelf, zijn richtingen waarop je door het volgen van wiskunde D goed wordt voorbereid.

## **Duits**

Waarom Duits?

Kennst du das Land der Dichter und Denker?

Wist je dat ...

- ... Duits de meest gesproken moedertaal in Europa is?
- ... Duitsland de belangrijkste handelspartner van Nederland is?
- ... Duitsland het land van de 'Dichter und Denker' is, met een ontzettend rijke cultuur?
- ... je met een goede kennis van het Duits over de hele wereld kunt werken?
- ... het voor Nederlanders makkelijk is om Duits te leren?
- ... studeren in Duitsland veelzijdig en voordelig kan zijn?
- ... Duitsland op de derde plek wereldwijd gezien van de meest innovatieve landen staat?
- ... Berlijn een van de hipste steden in Europa is?
- ... met Duits op je CV de arbeidsmarkt meteen 6 x groter is?

Wat ga je leren?

In de middenbouw heb je de basiskennis voor het vak Duits opgedaan en je gaat deze verdiepen en uitbreiden in de bovenbouw. Bij Havo in klas 10 en 11 en bij Vwo in klas 11 en 12 ga je punten verzamelen voor het schoolexamen. Het schoolexamen bestaat uit de volgende onderdelen: lees-, schrijf-, gespreks-, spreek- en kijk-/luistervaardigheid. Dit schoolexamen kun je op het beoogd eindniveau afronden door de algemene taalvaardigheid die je bij de lessen Duits opdoet.

Hoe ga je leren?

De lessen zijn afwisselend en er wordt veel over actuele onderwerpen die in Duitsland, Zwitserland of Oostenrijk spelen, gesproken. Via boeken en films maak je op een leuke manier kennis met de Duitse cultuur. En hoe leuk zou het niet zijn om zelfs met een stukje internationalisering de Duitse cultuur écht te beleven? Je kan bij een gastgezin in Duitsland verblijven en aldaar op een 'Waldorfschule' jouw Duits-kennis toepassen en uitbreiden.

Geen uitwisseling? Dan kan je alsnog tijdens een klassenreis de Duitse cultuur snuiven, de Duitse keuken in een brouwhuis leren kennen en toetsen of het gesprekken voeren met Duitsers net zo goed gaat als met je klasgenoten in het klaslokaal.

Als je verder nog vragen hebt, kun je deze gerust aan je vakdocent stellen.

## **Frans**

Als je Frans kiest, is het belangrijk dat je de taal mooi vindt, want je zal er buiten de lessen om ook een paar uur per week thuis aan moeten besteden. Een taal moet klinken en in de bovenbouw ben je veel met die klank bezig door te luisteren en te spreken. Je krijgt handvatten hoe je meer kan verstaan van de taal zonder alles letterlijk te begrijpen en ook hoe je jezelf met je eigen woordenschat makkelijker kunt uitdrukken in het Frans. Voor het verrijken van je

woordenschat is discipline nodig om te 'stampen'. Om de taal in praktijk te brengen en meer van de Franse cultuur te proeven, gaan we in de 10e klas 2 dagen naar Parijs.

Lezen is een belangrijk onderdeel voor het eindexamen. Daarvoor worden er zowel kortere, actuele teksten gelezen als boeken (3). Schrijven leer je door verschillende grotere schrijfoopdrachten; een daarvan is je eigengemaakte sprookje in de 10e klas. Grammatica is daarbij een hulpmiddel en daar wordt dan ook regelmatig aandacht aan besteed, maar minder dan in klas 7 t/m 9.

Wat kan je met Frans na je middelbare school? In eerste instantie geeft Frans op je eindlijst aan dat je voor deze moeilijke taal hebt gekozen. Moeilijk ten opzichte van Duits en Engels, omdat het eindniveau lager is dan bij die talen. Natuurlijk kan je er Frans mee studeren en het onderwijs ingaan of vertalen. Het is ook goed mogelijk om de taal in vervolgstudies te gebruiken. Denk aan het toerisme of de handelssector. Misschien zul je het niet direct voor je beroep later nodig hebben, maar ben jij toch diegene die zich weet te redden in het Frans, een veelgevraagde taal in het bedrijfsleven.

### **Geschiedenis**

Geschiedenis gaat over vroeger. Vroeger bestaat niet meer. Waar het dus om gaat, is zo goed mogelijk proberen vast te stellen wat er precies is gebeurd. Daarvoor moet je op een bepaalde manier leren denken. Je moet kritisch zijn als het gaat om bronnen over en uit het verleden. Kan ik geloven wat deze bron zegt? Waarom wel of niet? Zegt deze bron iets over 1 geval of zegt het iets over een hele periode of groep? Daarnaast leer je denken in oorzaken en gevolgen. Geschiedenis is dus een denkvak. Daarvoor moet je veel oefenen. Het denken over geschiedenis geeft je meer grip op de wereld om je heen en je leert omgaan met grote hoeveelheden informatie die wij dagelijks te verwerken krijgen.

Om te oefenen met denken over geschiedenis moet je wel feiten en begrippen kennen. Wanneer kwam Julius Caesar aan de macht? Wat is een revolutie? Wat is een imperium? Wat is kapitalisme? Wanneer eindigde de eerste wereldoorlog? Geschiedenis is een taal met allemaal nieuwe, vreemde woorden. Die woorden moet je leren. Geschiedenis is dus ook een leervak.

In klas 10 en 11 (Havo) of klas 10, 11 en 12 (Vwo) behandelen we de geschiedenis aan de hand van de tien tijdvakken. Dat betekent van de hunebedden (prehistorie) tot en met Trump (heden). Per tijdvak komt een aantal van de belangrijkste kenmerken van dat tijdvak aan de orde.

### **Aardrijkskunde**

Een goede keus!

Aardrijkskunde is een nuttig vak, waar je de rest van je leven wat aan hebt. Het is nuttig voor iedereen: als toerist, als kiezer bij de verkiezingen, als betrokkene bij een bestemmingsplan, als ondernemer die een plek voor zijn/haar bedrijf zoekt. Ook ga je onderwerpen in het journaal en het nieuws in de krant beter begrijpen. Aardrijkskunde is bovendien een heel breed vak. Je leert over thema's die ons dagelijks bezighouden, zoals klimaatverandering, natuur- en milieurampen, water, energie, Europa, mobiliteit, ruimtelijke inrichting, migratie en

globalisering. Kennis van de wereld is nuttig voor internationale contacten tijdens je studie en je latere carrière. Het vak helpt je een 'helicopterview' te ontwikkelen. Dat is belangrijk voor management en beleid.

Waarom zou je aardrijkskunde kiezen? Omdat:

- ...het een afwisselend vak is;
- ...je een beter beeld van de wereld krijgt;
- ...je veel praktische vaardigheden opdoet;
- ...je met aardrijkskunde een voorsprong hebt in veel vervolgopleidingen;
- ...het geen moeilijk vak is;
- ...het gewoon een ontzettend leuk vak is!

Aardrijkskunde voor later: Voor een vervolgopleiding is aardrijkskunde geen verplicht vak, maar wel vaak gewenst. Aardrijkskunde is zeer gewenst bij de volgende studies:

- ruimtelijke ordening en planologie
- milieukunde
- geodesie/geo-informatica
- PABO
- lerarenopleiding aardrijkskunde
- journalistiek
- toerisme en recreatie

Kennis van aardrijkskunde komt ook goed van pas bij bijvoorbeeld:

- taal- en cultuurstudies
- agrarische opleidingen
- transport en logistiek
- bouwkunde
- communicatie
- HBO rechten
- International business
- maatschappelijk werk en dienstverlening

Met aardrijkskunde heb je een voorsprong met werk in sectoren als:

Klimaatonderzoek, meteorologie, seismologie, hydrografie, bodemonderzoek, weg- en waterbouw, delfstofwinning, energie, landbouw, milieukunde, crisisbeheer en water-, natuur- en landschapsbeheer.

- Hulpverlening
- Verkeer- en transportsector
- Vastgoed, ruimtelijke ordening en planologie
- Binnen- en buitenlands bestuur en beleid, politiek en bij internationale organisaties
- Geo-informatie en ict
- Reiswereld
- Internationale handel
- Journalist

## **Economie**

Economie is een vak dat gaat over mensen en keuzes maken, iedereen heeft er mee te maken. Mensen willen altijd van alles, maar je hebt te kampen met een beperkte (financiële) ruimte. Mensen moeten daarom leren keuzes te maken. Vanaf de 9e klas hebben alle leerlingen een jaar basisvorming economie gevolgd. Het betreft vooral een kennismaking met economie 'in het dagelijkse leven'. Het gaat onder meer over het uitgavenpatroon, het leen- en spaargedrag en over ondernemen, reclame en produceren.

In de periode economie wordt aandacht besteed aan het ontstaan van de economie, de ontwikkeling van het geld, de Nederlandse Gouden Eeuw..

Het bovenbouwprogramma bestaat uit zeven onderwerpen: Goede tijden, slechte tijden, Welvaart en groei, Markten en marktfalen, Samenwerken en onderhandelen, met daarin speltheorie, Risico en informatie en Ruilen over de tijd.

Na de 9e wordt er al dan niet voor het vak gekozen. De stof richt zich vanaf de 10e klas meer op het ontwikkelen van een 'helikopterview'. Er wordt geleerd met iets grotere afstand naar economische vraagstukken en verschijnselen te kijken. De actualiteit wordt binnengehaald door een verwerking van krantenberichten. Daarnaast wordt er individueel een onderzoek uitgevoerd over een economisch onderwerp,

De bedoeling van het vak is dat je na afloop genoeg kennis en vaardigheden hebt ontwikkeld, behulpzaam bij het doorgronden van economische en wereldgebeurtenissen. Denk aan de financiële crises maar ook milieueffecten en arbeidsomstandigheden en bijvoorbeeld de effecten van de textielindustrie of de bio-industrie.

## **Bewegen Sport en Maatschappij**

Sport en bewegen is belangrijk. Zo adviseert het voedingscentrum om dagelijks een uur te bewegen. Bij Bewegen Sport en Maatschappij (BSM) gaat het om meer dan sport alleen. Je leert kijken naar bewegen, hoe je een lesplan of oefenplan maakt en hoe je jezelf en anderen beter kunt leren bewegen. Vergeleken met de reguliere Lichamelijke Opvoeding lessen, sluit je nu vaardigheden af voor een cijfer. Deze cijfers zijn je schoolexamens.

Daarnaast leer je hoe je een sportevenement organiseert en op welke dingen je dan allemaal moet letten. Je leert ook de achtergronden van sportbeoefening. Bij het onderdeel sport en maatschappij komen onderwerpen aan bod als fair play, de invloed van doping op de sport of de invloed van politiek en commercie (reclame).

Het vak is echt niet alleen voor diegene die heel goed is in gym, je moet natuurlijk het vak wel heel leuk vinden. Je kunt BSM ook als extra vak kiezen in het C&M profiel, het kan ook dan als compensatiecijfer dienen voor een ander vak waar je minder goed in bent.

## **Biologie**

Bij biologie gaan we leren over planten, bacteriën, schimmels, virussen en dieren. Op het kleinste niveau ga je leren hoe cellen bouwstoffen opnemen en dan lijkt biologie ineens ook op scheikunde. Maar je gaat ook leren kijken naar de wisselwerking in ecosystemen en welke problemen er op dit moment de natuurgebieden bedreigen.

Biologie ga je tijdens je hele leven gebruiken, ook als je geen studie in die richting kiest. Van een bezoek aan de huisarts tot de kinderboerderij; de kennis die je hebt geleerd zorgt dat je niet met je mond vol tanden staat.

## **Natuurkunde**

Waarom zijn astronauten gewichtsloos? Hoe werken zonnepanelen? Hoe zorg je ervoor dat een F1 wagen voldoende grip heeft in een scherpe bocht? Hoe ontstaan wolken? Hoe kun je radioactieve stoffen inzetten om levens te redden? Wat is kernfusie en hoe weten we dat in de zon kernfusie plaatsvindt? Hoe onderzoek je natuurkundige fenomenen? En hoe weet je dat wat je onderzocht hebt waar is?

Deze vragen zijn slechts het topje van de ijsberg van natuurkundige vragen die je kunt beantwoorden wanneer je het vak natuurkunde in je profiel hebt, het NT-profiel.

Naast een beter begrip van de meest uiteenlopende fenomenen leer je natuurlijk ook hoe je berekeningen uitvoert bij deze fenomenen. Hoe je formules herleidt en combineert en hoe je om moet gaan met de onzekerheid in het antwoord, die je altijd hebt als je een meting uitvoert.

Ook zal je verschillende practica uit gaan voeren die je in een verslag beschrijft en analyseert.

Leerlingen die het vak natuurkunde volgen,

- zijn nieuwsgierig naar allerlei natuurkundige fenomenen en hoe die tot stand komen;
- zijn niet bang om met nieuwe lesstof aan de slag te gaan, om de lesstof beter te gaan beheersen;
- stellen vragen over de lesstof, wanneer dit voor hen nodig is;
- vinden het leuk om te werken met formules en om te rekenen;
- kijken bij practica kritisch naar de manier waarop ze te werk gaan;
- zijn gemotiveerd en kunnen doorzetten wanneer nodig.

En als belangrijkste:

zijn bereid om deze vaardigheden tijdens hun schoolcarrière verder te ontwikkelen.

## **Scheikunde**

Tijdens de lessen scheikunde kijk je naar de verschillende stoffen en uit welke elementen deze stoffen zijn opgebouwd. Dat klinkt heel moeilijk, maar eigenlijk leer je de bouwstenen van ons leven kennen. Ook kijk je naar verschillende stoffeigenschappen; waarom brandt een kaars bijvoorbeeld niet als er weinig zuurstof is. Of hoe kan je uit water zuurstof en waterstof halen. Daarnaast wordt behandeld wat er gebeurt als je verschillende stoffen bij elkaar doet en hoe je ze vervolgens weer uit elkaar kan halen.

## **Kunst als examenvak**

### **Beeldend**

“Kunst beleven is van groot belang voor ieders betrokkenheid bij de samenleving. Wie daar bewust en actief mee bezig is, doet mee aan de samenleving en ontwikkelt begrip voor andere normen, waarden en culturen.”

Na het eigen maken van verschillende technieken en vaardigheden tijdens de lessen in de eerste drie jaar, ga je in de 10e, 11e en 12e klas vorm geven aan je ideeën in relatie tot de wereld om je heen. Iedere leerling maakt daarbij zijn eigen individuele zoektocht en ontwikkeling door. Je laten inspireren door bestaande kunstenaars en hun werk analyseren, is daar een onderdeel van.

Aan het einde van het trimester presenteer je het werk aan elkaar.

In de 11<sup>e</sup> en 12<sup>e</sup> klas is er een tentoonstelling van je werk op school. Daarnaast kun je deelnemen aan de tentoonstelling ‘YOUNG st-ARS’, waar alle middelbare scholen van Leiden aan meedoen.

Docenten: Stephanie ter Poorten, Yolande Boermans, Barbara Sloots.

### **Dans**

Bewegen. Onderzoek. Samenwerken. Zelfstandigheid. Kunstzinnigheid. Presentatie. Enthousiasme.

Bewegen:

De dansers hoeven niet perfect te kunnen bewegen, maar zij moeten het wel durven. Zij leren hun eigen beweging en die van anderen onder de loep te nemen en nieuwe bewegingen uit te proberen.

Onderzoek:

Naast theorie over dansbegrippen, een danswerkstuk en dansgeschiedenis, onderzoeken de dansers verschillende stijlen en wat ze allemaal kunnen uitdrukken met hun lichaam.

Samenwerken:

Wie kunnen er tijdens een dansvoorstelling aan de kant gaan zitten? Alleen het publiek!

Zelfstandigheid:

Wie kiest voor dans, kiest voor zelfstandigheid. Inzet is belangrijk, want alles wat de danser doet, is zichtbaar.

Kunstzinnigheid:

Dansers vertellen een verhaal. Hierbij durven zij gebruik te maken van alles wat er aan middelen te krijgen is. Belichting, decor, lichaam, muziek: alles komt aan bod.

Presentatie:

De dansers durven dat waar ze aan werken te presenteren en dat organiseren ze zelf.

Enthousiasme:

Zelfs als het even tegen zit, blijven de dansers gemotiveerd; ook tegenslag wordt gebruikt om iets te creëren.

In twee (Havo) of drie jaar (Vwo) onderzoeken de dansers verschillende aspecten van dans, 2 uur per week.

De 10<sup>e</sup>-klassers werken samen met de docent.

De 11<sup>e</sup>-klassers moeten zelfstandig durven onderzoeken en samenwerken.

De 12<sup>e</sup>-klassers werken zelfstandig aan een eindafsluiting, met een onderzoeks- en een presentatiegedeelte.

Docent: Anne Meeldijk.

### **Muziek**

Het vak Kunst Muziek bestaat uit een theoretisch deel, dat je bij Kunst Algemeen krijgt en een muzikaal deel, waarin je ook echt met muziek aan de slag gaat. Zo leer je bijvoorbeeld welke instrumentgroepen er zijn en krijg je met een flinke hoeveelheid muzikale begrippen te maken. Ook worden er onderdelen in de muziek geanalyseerd. Denk hierbij aan het noteren van ritmes of het herkennen van een toonsoort. In het praktijkdeel ga je muziekstukken instuderen, waarbij je ook bezig bent met de interpretatie van die stukken. Improviseren en componeren maken hier ook onderdeel van uit.

### **Maatschappijleer**

*Hoe zou jij Nederland besturen als je premier zou zijn? Moeten criminelen strenger worden gestraft? Sociale media zijn leuk en handig maar in welke mate beperken ze je vrijheid? Weet jij wat er precies in de privacy voorwaarden van Facebook staat? Is armoede een probleem voor alleen de armen of voor alle Nederlanders? Hebben geweld en seks op televisie en internet een slechte invloed op jongeren? Heeft Europa een grondwet nodig?*

Bij maatschappijleer word je voortdurend aan het denken gezet en leer je de wereld kritisch en op verschillende manieren te bekijken. Je analyseert problemen, zoekt naar oplossingen en leert tegelijkertijd een eigen mening te vormen, onderbouwd met goede argumenten. De vele onderwerpen die bij maatschappijleer aan bod komen, worden behandeld binnen 4 thema's.

- ✓ Rechtstaat: over criminaliteit en de rechten en plichten van burgers en de overheid;
- ✓ Parlementaire democratie: over de werking van de politiek en de democratie;
- ✓ Pluriforme samenleving: over het verschijnsel dat we in onze samenleving te maken hebben met verschillende (groepen) mensen en culturen;
- ✓ Verzorgingsstaat: over hoe de zorg voor je medemens is georganiseerd en waarom.

Op het Marecollege wordt het vak gegeven in de vorm van vaklessen in de 10<sup>e</sup> klas havo en vwo. Tijdens deze vaklessen krijg je regelmatig een gastspreker over de vloer of ga je op uitstap naar de rechtbank of de tweede kamer. Ook krijg je in de tiende klas twee weken periode "mediawijsheid". Havo en vwo hebben in de elfde klas een verdiepende en vakoverstijgende (met wiskunde A) periode waarin je leert je eigen "sociaal wetenschappelijk onderzoek te doen". Tijdens deze periode ga je dieper in op de thema's en kies je zelf een maatschappelijk probleem dat je wilt onderzoeken. Er wordt er veel aandacht besteed aan onderzoek vaardigheden zoals het houden van een diepte-interview en het afnemen en verwerken van een enquête. Daarnaast leer je een Lagerhuis debat te voeren en (in te) leiden.

De actualiteit is het uitgangspunt voor alle onderwerpen. Het is de bedoeling dat leerlingen het nieuws volgen.

Maatschappijleer is een verplicht vak waarvoor je in de tiende klas drie schoolexamens doet en het wordt afgesloten met een presentatie en de praktische opdracht in de elfde klas . Het uiteindelijke cijfer is onderdeel van het 'combinatie-cijfer' (plus ckv en profielwerkstuk). Dit cijfer heeft op het diploma evenveel waarde als het eindcijfer van andere vakken.

### **Wat heb je eraan voor je toekomst en vervolgopleiding?**

Maatschappijleer vaklessen zijn een soort "inburgeringscursus voor jongeren": je leert de basiskennis die je moet hebben als jonge burger in onze samenleving. Iedere inwoner moet iets weten over het rechtssysteem, de politiek, de participatie-samenleving en de multiculturele samenleving in Nederland.

De extra periodes vormen een goede inleiding op een sociaal-wetenschappelijke, journalistieke, juridische, sociaal- of cultureel-maatschappelijke opleiding. Deze vervolgopleidingen vragen allemaal een zeker inzicht in maatschappelijke processen en verandering theorieën over de wereld waarin we leven .

Mochten er nog vragen zijn, spreek ons dan persoonlijk aan of stuur een mailtje naar [alblas@marecollege.nl](mailto:alblas@marecollege.nl), [vanschie@marecollege.nl](mailto:vanschie@marecollege.nl) of [vanmansfeld@marecollege.nl](mailto:vanmansfeld@marecollege.nl).

### **CKV**

Iedereen heeft wel een mening over kunst en bepaalde kunstvoorwerpen. Het schilderij dat de één fantastisch vindt, vindt de ander vreselijk. Voor dit vak ben je vaak buiten school te vinden, bijvoorbeeld in een museum of theater.

## **6. Nawoord**

Tot slot wens ik je veel succes met het maken van je keuze. Aarzel niet om bij de decaan langs te gaan, desbetreffende docenten aan te spreken of leerlingen uit hogere klassen om advies te vragen. Neem de tijd om dit proces helemaal te doorlopen, het valt niet mee om nu al na te denken over je toekomst. Het is leuk en spannend tegelijk. Er zijn vele wegen die naar Rome leiden, dus een verkeerde keuze maken kan bijna niet.